

Передплата

«РУСЛАНА» вписати:

в Австрії:

на пів рік . . . . . 20 кор.
 на пів року . . . . . 10 кор.
 на чверть року . . . . . 5 кор.
 а: місяць . . . . . 170 кор.

За границю:

пів рік . . . . . 16 рублів
 або 36 франків
 на пів року . . . . . 8 рублів
 або 18 франків

Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАНА

«Вареш ми очи і душу ми вареш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
 бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Еще в у Львові що дня
 кри... і руских сьвіт
 ... пополудни.

... адміністрація і
 ... «Руслана» під
 ... Дембровского (Хорун-
 дник). Експедиція місцева
 в Агенції Соколовского в
 пасажі Гавмана.

Рукописи звертає ся лише
 на попереднє застереженя.—
 Рекламанці неопечатані
 вільні від порта.— Оголо-
 шеня значайні приймають
 ся по ціні 20 с. від стріч-
 ки, а в «Надселяні» 40 с.
 від стрічки. Подки і при-
 ватні донесені по 30 сот.
 від стрічки.

Хліборобське питанє в Росії.

(Конець).

Більша часть дворян рішучо проти-
 вна сим домагам і вимагають безу-
 слівно згнобленя хліборобського руху
 найострійшими способами. Правительство
 зустрінуло ся доси лише з найлагідні-
 шою формою домагань, себ то лібера-
 лів, ухвалених державною думою і оно
 відкинуло сі домаганя. Правительство
 покликуює ся на свою дотеперішню діяль-
 ність в користь крестян. Оно переняло
 останки індемнізації крестян за давній-
 ше визволенє їх в половині від
 1906 а в цілости від 1907 р. на
 власний рахунок; оно підвищило о 30
 мільонів рублів капітал крестяньского
 банку, котрий має бути посередником в
 переході поміщичої землі на крестянь-
 ску, оно хоче заснувати широку сіль
 кредитових інституцій для крестян задля
 поправи господарского інвентаря, а для
 внутрішньої колонізації бажає окрім
 Сибіру, куди головно звертала ся ко-
 лонізація віддати також державні і а-
 панажні землі.

Легко зрозуміти причини, задля я-
 ких російське правительство опирає ся
 домагам крестян. Передовсім не хоче
 позбутися політичного впливу дворян-
 ства і вел. князів, котрі навіть за добру
 винагороду не раді віддати суспільне
 становище великої власности і зисків
 безнастанного зросту золотої ренти. Цар

також не може рішати ся замінити свої
 добра за цивільну лісту. Окрім того по-
 боює ся правительство, що відшкодованє
 за приватну землю спричинить величе-
 зні фінансові операції, їх переведенє
 побіч придбання звичайних засобів гро-
 шевих для Росії булоб майже неможли-
 ве, а стяганє податків для покриття сих
 довгів булоб вельми трудне. До того
 ще побоюють ся, що дохід з великої
 власности по роздробленю упав би зна-
 чнійше, чим підніс би ся дохід з по-
 більшеня селяньских уділів.

Всі признають, що уділи крестян в
 Росії в порівнаню з числом російських
 крестян є за малі. Але властивою причи-
 ною лиха уважають всі лихе господаро-
 ванє. При примітивній господарці не мо-
 же російське хліборобство вижити кре-
 стян і заспокоїти державних потреб (бу-
 дови залізниць, військових видатків і т. и.)
 До сеї лихої господарки і господарської
 техніки причинає ся головно роздробленє
 крестяньских господарств, бо такі дрібні
 господарства можуть давати лише незна-
 чний дохід і тому не можуть між хлібо-
 робами розбудити ощадности і заохотити
 їх до пильної праці та до вкладів. Голо-
 вну причину бачать однак знавці хлібо-
 робських відносин в общинах*), котрі під-
 держують між хліборобами кріпацтвом
 виплекані психологічні прикмети, неса-

*) А наші домородні соціалдемократи
 так правлять про користь колективізму! Ред.
 Русл.

мостійність і негосподарність. Дорогу до
 розвитку бачать отже в індивідуалізованю
 хліборобської посідости після західно-ев-
 ропейского взірця, а позначки поступу на-
 ходять як раз в проявах, що поодинокі
 особливо беззглядні і проворні хлібороби
 також в Росії подекуди коштом своїх
 сусідів і спільників сільских нагромад-
 жують бодай фактично майно і гроші.

Не можна ще тепер вказати, якою
 дорогою піде в Росії розвиток хлібороб-
 ских відносин. Комуністичні погляди за-
 надто розповсюдили ся між хліборобами
 та інтелігенцією, щоби можна їх так
 легко обійти. Правительство також рока-
 ми пособляло їм і тепер буде принево-
 лене так чи сяк з ними почислити ся.

Війскові бунти в Росії.

Листа військових заговорів стає що
 дня обильнійшою. Здає ся, що револю-
 ционісти, здержуючи по розвязаню ду-
 ми генеральний страйк і окружне по-
 встанє, задумали наперед російський мі-
 літаризм довести до крайної дисоргані-
 зації. І се вповні удає ся їм. Надходить
 осінь, велика часть вислужених вояків
 опустить ряди, а нові рекрути, яких ма-
 ють на сей рік затигнути в височині
 близько пів мільона людей — се буде
 вже зовсім неудатний матеріал. Трудн
 військового виобразуваня рекрута серед
 таких відносин мілітарних, як теперішні
 в Росії, стають зовсім не можливі і

Beatus ille homo...

(Лист до редактора).

(Конець).

Ану! мої любі читачі, пригадайте собі
 людей і події до сего порівнаня з дірі-
 гентом, або, коли хочете, з великим Бров-
 ком і цуциками. За прикладами недалеко
 шукати і їх кожний знає. Від голови за-
 лежало житє в товаристві, а голова лю-
 дий порозганяв. Або знову якийсь патріотич-
 ний сатрап через своїх прислужників
 переслідував противника, де лиш міг, по-
 ки той не втік до дому. Або задля кар-
 ґєри і амбіції так довго чорнив проти-
 вника, поки тому вся патріотична робота
 остогидла. Захотів бути шефом у міні-
 стерстві і чортом дивив ся на кожного,
 хто поговорив слово з єго противником.
 Аджеж раз дійшло до того, що не можна
 було з ніким поговорити; заговорив ти
 з одним про погоду, уже другий підозрі-
 вав тебе, що ти про него говориш. Одним

словом, наші народні начальники, наші
 штабові офіцери зі своїми адютантами
 наробили і роблять дуже багато заколо-
 ту і лиха. Прощає ся їм багато, бо ро-
 блять і багато доброго; але не можна
 їм простити того, що такі нетерпеливі на
 иншу думку і такі нераз безощадні в
 поведеню з противниками, що шкодять і
 собі і народови.

З моєї військової служби я пригадую
 собі двох капітанів у моїй компанії. Один
 був вихрест-Жид, такий собака, що тако-
 го сьвіт не видав. Ціла компанія жила,
 як під обухом, кари синали ся, як з ру-
 кава, з ніким не поговорив доброго сло-
 ва. А проте компанія була одна з най-
 гірших і капітана кудись забрали. На
 єго місце прийшов инший, якийсь Італі-
 янець. Любив спів, любив цьвіти і ми з
 муштри нераз несли великий букет поль-
 них цьвітів для єго старої матери, і пік
 нас, коли було треба, але і напіз ся
 з нами цива, в кухні доглядав харчу для
 вояків, маніпулянта-фельдфебля зловив

на злодійстві на шкочу вояків, — одним
 словом дбав за компанію і вояки мов не
 ті стали і служили з охотою і поправили
 лиху славу компанії. А прецьнь люди бу-
 ли ті самі, лише капітан инший.

Наша патріотична старшина, і вели-
 ка і мала, дуже часто нагадує мені того
 першого капітана. Кричить, карає, лає
 ся, роздає лихі прикази, зле муштрує,
 баламутить, не дбає про вояків, пхає у
 біду — і дивує ся потім, що стілько де-
 зертирів. Ми чи то з уступчивости чи
 з ліньства думки позволяємо дуже ча-
 сто старшувати таким капітанам над со-
 бою або дезентируємо, замість післати
 старшину туди, де перець росте. У війську
 по невдалих маневрах або війні (от як
 у Росії) пенсionують без пощади кеп-
 ских генералів і у нас вільно народній
 старшині програвати битви і нема суду
 на ню. Або знову не вміємо такого стар-
 шину, як сей другий капітан, оцінити і
 ніколи не допустимо єго бути полковни-
 ком тому, що любить цьвіти і спів.

майже немислимі. Заким ще появить ся нова дума — правительство може остатись без одного відділу своєї армії, на яким могло оперти свою власть супротив революційної суспільности.

Про бунт в Свеаборгу доносять, що борба з бунтівниками тревала там через три дни. Коло 500 трупів і велике число ранених було вислідом тої заїлої борби, в якій уживано навіть гармат і машинових карабінів. Донерва недостаток поживи, особливо хліба примусив бунтівничу залогоу піддати ся. Провідник бунту, поручник Коханський, разом зі 150 вояками, не хотючи піддати ся, сіли на корабель і відплили на північ. Бунтарі вивісили білу хоругву, а із державної сторони залишено зараз пальбу. Піддавших ся переведено до вязниці в Гельзінґфорсі, а цар установив окрему комісію до осудження сего бунту. Причиною єго мало бути зле обходжене офіцирів з вояками, а безпосередним товчком до бунту смерть моряка внаслідок знущання офіцира. Сю обставину визискали цивільні агітатори і довели до вибуху, який зачав ся від того, що на даний знак в ночи обсаджено мешканя офіцирів, арештовано їх а переважно убито на місци.

В бунті брали уділ самі російські війська, так що фінляндске населенє тут в нічім не причасне.

Заледви скінчив ся сей страшний епізод в Свеаборгу, надійшла з Петербурга вістка про ворохобню кронштатского гарнізону. Під вчерашною датою доносить в тім згляді петерб. телегр. агенція: Вчера вечером збунтували ся вояки мінової компанії в кріпости і убили команданта, підполковника Александрова разом з жінкою і сестрою, та помічника команданта капітана Прочиньского. Збунтовані помашерували до батерії Люетки, де піймали команданта компанії саперів і кількох офіцирів та замкнули їх у вазівни. Сапери прилучили ся до збунтованих вояків, серед яких находило ся кількох агітаторів, убраних по цивільному і заняли поїзд залізничї в твердині.

Треба, доконче треба нам добре приглядати ся тим людям, що накидають ся нам на старшину, чоґо они хотять та якими дорогами ходять. Ми не зрікаємо ся бути простими вояками, але ми не маємо потреби давати себе водити за ніс леда кому. Партийна карність — не вимагає партийного замотиличеня і послуху навіть для глупих приказів недотепних старшин. Ми вже таких старшин мали, що чули, як трава росте; поводили нарід на ніс то сюди туди, затягли у болото, подякували за все тай тепер сидять тихо на лаврах з бобкового листя. Я би вам зараз назвав одного такого нашого Штесля — та най єго качка копне задною ногою, добре, що тепер сидить тихо. Придивляймо ся ми докладно нашій народній старшині, розбираймо їх прикази, не приймаймо всего на сліпо, не даваймо себе поневірати, нарід на тім певно не стратить, лише зискає.

Ille homo.

Бунтарі пішли відтак на форт «Константин», де виконуючі службу артилеристи не хотіли злучити ся з ними і відшрубували замки від гармат з виїмкою одного. Бунтарі занявши форт, вивісили червону фляґу і дали один гарматний вистріл. Небавом артилерія гвардії зачала стріляти до ворохобників з машинових карабінів і фортових гармат, а ворохобники стали зараз відповідати. Однак незадовго повстало між ними замішанє, часть скочила до води, а друга часть старала ся дістатись на корабель, за яким розпочато погоню. О год. 5 пополудни ворохобники піддали ся. Серед увязнених находить ся 15 цивільних. Телеґрафічне полченє з Петербурга перерване від учора.

Localanzeiger, подаючи подробиці бунту, згідно з донесенем петербурскої агенції, додає, що офіцирів убито, а положе, мимо хвилевого привернення спокою остає все еще грізним. Місто виглядає як вимерле. Всі доми, готелі, склепи позамикані. Улиці залягло військо в великім числі. Вїзд з Кронштату без пашпорту є недозволеный. Цілий остров окружений кордоном війська; кораблів стежуть уважно. Мимо сего агітатори розвивають живу діяльність, а революційні круги уважають сей бунт тільки за першу пробу військового повстаня, яке має наступити. В кронштатській ворохобні взяло сим разом уділ 500 саперів і 2.500 моряків. Вояки підносили підчас стрілянини оклики: «За край і свободу!» В Кронштаті оголошено воєнний стан. Сім бунтарів засуджено вже на кару смерти за убийство офіцирів.

Та не конець на тім. Хотий і як гельзінґфорский губернатор старав ся показати льяльним себе і фінляндске населенє, не обійшло ся в столиці Фінляндї без поважних несупокоїв. — В старих кошарах Миеланд — як доносить бюро Рїцава — вибухнув вчера по полудни бунт вояків, при чім дано салви, як і поодинокі вистріли. Набої падали на улиці міста. Ранних перевезено до гарнізонного шпиталя. Часть населеня прийшла в поміч ворохобникам, іменно революціоністи, які гуртують ся під назвою «червоної гвардії», а против них виступили конститучіоналісти т. з. «синя гвардія», які узискавши від Росії часть фінляндских свобод, старають ся тепер іти на руку правительству. На улицах міста закипіла кровава борба. З Петербурга вислано військової підмоги до Гельзінґфорсу.

Рівночасно донесли телеґрами, що залого корабля «Память Азова» збунтовала ся, викинула своїх офіцирів до моря і відплила на повне море. Приватні телеґрами з Петербурга твердять, що інші кораблі фльоти зпід команди в. кн. Михайловича відказались від погоні за збунтованим кораблем. Натомість петерб. агенція доносить про дальший розвій сего бунту, що «Память Азова» приїхав до Ревля і вислав на лодці агітаторів, які мали тамошний гарнізон намовити до бунту. Однак піхота увязнила тих висланців. Торпедова лодь вже стояла в поготовлю, щоби висадити корабель у воздух(!), тимчасом вірна часть залого взяла перевагу над бунтарями і увязнила

їх. 150 бунтарів висаджено на сушу і одного цивільного агітатора.

Представитель петер. агенції розмовляв з командантом фльоти Чорного моря адміралом Скридловом. Адмірал не признає економічного тла несупокоїв у фльоті, а толкує їх виключно революційною пропаґандою та малим числом офіцирів. Скридлов відвідав оноґди моряків, засуджених за уділ в падолистових заворушенях. Він остав ся сам з засудженими і представляв їм, як фальшиво поступили, не признаючи воєнного трибуналу, бо через те відобрали своїм оборонцям можність доказати неправильности, сповнені в часі слідства! Коли Скридлов при кінци розмови звернув ся до вояків словом «брата», один з них відрізав: «ми не братя, а засуджені на примусові роти». Скридлов відповів: Вирок єще не потверджений і ви для мене єще засудженими до карних баталіонів. Скридлов, який перебув між засудженими від 7. го д. рано до 2. уймив собі тим моряків. Адмірал не має зовсім надії, щоби було легкою річю привернути сунокій серед фльоти.

З Кавказу ся сама телеґрафічна агенція доносить про новий великий бунт в Дашляґарі коло Тифлісу. Збунтовало ся там початково 5 компаній самарского полку піхоти. Бунтарі убили команданта полку, команданта баталіону, двох офіцирів і військового духовника. Вислано там 4 баталіони стрільців з Тифлісу. Тимчасом бунт обняв вже 9 компаній 83. полку піхоти. Коли однак до села Дашляґару стали надходити війська з окресних гарнізонів, бунтарі піддали ся. Що се напевно не обійшло ся без проливу крови — се промовчує урядова агенція. Та взагалі невдоволенє війська на Кавказі росте з кождим днем, а особливо між козаками, які домагають ся, щоби не уживано їх до давлення «внутрішного ворога» та розпущено їх до домів, де їх поля стоять без управи. Вкінци з Екатеринодару доносить «Вєк XX», що там збунтовав ся гарнізон та вимордував офіцирів. Ближих відомостей нема єще.

Просимо відновити передплату.

Н О В И Н К И.

— **Калєндар.** В неділю: руско-кат. Теофіля Тр.; римо-кат. Мат. Б. св. — В понеділок: руско-кат. Бориса і Гліба; римо-кат. Преображ. Госп. — Вторник: руско-кат. Усп. св. Аяни; римо-кат. Каєтана.

— **До відомости редакції «Руского Селянина»** подаю, що новинку п. з. «Шершені» написав я і що тим самим не міг єї писати ніякий професор університету. — *С. Г.*

— **Нове товариство у Львові.** Послідної неділі підписано статут «Товариства руских слуг і зарібників» і вислано єго до затвердження намісництву.

— **Народні віча** відбули ся в минулім місяци в Дрогобиччині, а се дня 15. в Опарах, дня 22. в Довгім, а дня 29. в Рїпчицях. На всіх трьох вічах реферував про виборчу реформу о. Михайло Бачиньский з Рїпчиць. Дня 5. серпня буде о 5. год. віче в Добрівлянах під голим небом з двома рефератами про виборчу реформу і молочарство.

— **Зі судової салї в Бережанах.** В селі Бол-

по ві, пов. підгаецького, вибух на весні на фільварку посесора Верещинського страйк в наслідок низької платні, бо від 15—25 кр. Посесор погодився в сей спосіб, що прирік страйкуючим 1 К 20 с мужичинам, 1 К жінкам, хлопцям по 70 с, і в селі як перед тим так і тепер було спокійно. Та, видно, комусь залежало на тім, щоби винайти якогось виновника, якого найдено в особі 80-літнього старця Миколи Гетмана, зарібника, що станув нині перед трибуналом, в якого склад входили надр. Голковський, яко предсеіатель, яко вонтанти ради. Білинський, Гозер, Зборовський. Обжаловував прок. Роєцький, боронив (даром) др. А. Чайківський. Акт обжалованя закладує Гетманови, що сей погрозою битя присилував трох хлопців Ів. Курлика, В. Курлика і П. Гетмана, що вони не пішли до роботи, отже допустили злочину з § 98 в. — Обж. М. Гетман представляє річ так: Рано йшов до корчми по табаку й на мості стрінув трох хлопців, а довідавши ся, що йдуть до двора, казав, щоби чекали на те, що громада постановить, бо шкода робити за 15 кр. Опісля відійшов — Сьв. Ів. Курлик 16-літній хлопець записаний. Хлопці не знали про страйк. Обжалований казав вернути ся, але не казав, що буде бити. — Сьв. В. Курлик, хлопець 13 літ незапис. Обжалований казав не йти за 15 кр. на роботу. Сьв. Ів. Курлик бояв ся, що обжалований міг би вдарити. На питає, чи обжалований казав, що буде бити, перечить, а при дальших допитах прокуратора каже кризь слъози, що може так. — Сьв. П. Гетман. Обжалований казав, що буде бити. Він не бояв ся. — Опісля забрав голос прокуратор і піддержував в повні своє обжаловане. Др. А. Чайківський полемізуєчи з доказами прокуратора зажадав увільненя обжалованого, який вже стоить майже над гробом.

Трибунал по нараді видав приговор, яким засудив обжалованого на підставі § 3 у коал. на 2 дні арешту. Вкінці цікавий епізод. Коли надрадн. Голковський запитав обжалованого, чи не схотів би тепер відсидіти, сей сказав: «Адже я мушу відвести до дому моїх сьвідків». — *Фр. Кок.*

— **3 Бурштина** доносять, що в Колоколинні арештував жандарм пароха о. Петра Петряцкого і відвів до Бурштина до відсиджени шось двох днів арешту мабуть за неприймане урядових писем, писаних по польски.

— **Хліборобські страйки** тривають уперто від довшого часу в Ромазові, Підгородичу, Підяркові, Коцурові, Городиславичах, Звенигороді і Сельсках, бобрецького повіта.

— **3 Баржан.** Пригадую, що дня 5. с. м. відбудуть ся в Баржанах в салі «Наді» товариські сходниці, з аматорскою виставою, томболею і танцями. Запрошеня можна одержати при касі — *Франц Коковський.*

— **Платню канцелярських помічників** підвищено у всіх державних дикастериях пересічно о 100 К. До теперішних 5 клас додані ще три нові. Коли досі канцелярський помічник мав по 20 літах служби найвищий стелень платні 1.800 К, то від тепер буде перед ним ще три підвижки платні що 5 літ, а се 2.020, 2.140 і 2.260 К. На випадок смерти канц. помічника, котрий ще не має права до емеритури, дістає вдова або сироти до 24 літ одноразову відправу в висоті заплаченої квоти до емеритального фонду з 3% відсотками. Та квота не може бути низшою від четвертої часті емеритури помершого. — То само розпоряджєне заводять також новий рід: помічник урядниць. До них будуть зачисляти ся крім мавіпулянтотк залізничних, почтових і телеграфічних, всі інші жєнщины, що є канцелярськими помічницями. На ті посади будуть приймати жєнщины від 18. до 40. р. життя, вільного стану або вдови (бездітні), доброго здоровля, що відбули бодай 5-літню практику в урядовій канцелярії. Вдови і доньки державних урядників, цивільних і військових будуть мати першєнство. Для жєнщин установлено 10 службових клас по літам служби. Найнижша платня для Відня є 1.120 К, а по 35-літній службі 3.040 К. Они будуть призна-

чені майже виключно до писаня на машині і до стенографаваня. Кошти злучєні з тим управлєнєнем обчислено на кілька мільонів корон.

— **Вишивана краватка.** Поїзд з сиком, шумом і туркотом закотив ся на подільську стацию, умучений їздою під гору. В послїдних двох возах лунала українська пісня при звуках кількох скрипок. «Одна мінута!» крикнув кондуктор, вискакуючи з послїдного воза, а побачивши мене в вишиваній краватці, показав на той сам віз зі словами: Йдїть між своїми! «Між своїми» було справді весело. Молоді кандидати на учительх їхали на вакації. Було їх зо 20, самі Русини. Личка збїджені, двох підв'язаних хусткою від болю зубів, один в цівка, прочі без окремїшних ознак. Палали радостю, а голосний спів лунав з молодечим зав'язєм при звуках скрипок. Моя поява між ними не визвала невдоволеня, бо по краватці пізнали «свого». — Вишивані краватки входять щораз ширше в уживанє, бо за ними промовляє краса, тревалість і попіранє руського домашнього промыслу. Хто раз почав носити вишивані краватки, певно не буде більше купувати заграничних, машиновї роботи і з лихої матерії. До недавна можна було стрїтити вишивану краватку лише аматорської роботи, себто яка дївчина вишила її своему братови або судженому. Нині вже появили ся на торговельнім ринку. У Львові продають їх «Сокільський Базар» і «Труд», а «Сок. Базар» по зареєстрованю задумує zorganizувати виріб вишиваних краваток на експорт за границю, і тим отвориць для многих сїльских дївчат жерело гарного зарібку. Як показало ся на теперішній австрійській виставі в Лондоні, рускі вишивки, а головно краватки, найшли многих покупців, а лише брак підпрємчивости у наших торговельників був винен, що наші домашні вироби мало звїсні поза межами Австрії.

— **Чоловік з двома серцями.** Сензаційна вїсть переходить тепер з газет до газет. Доносять іменно, що помер Юрий Лїпперт, один із найдивніших аномальних людий, яких лиш знає медицина, котрий мав два зовсім окремі серця і три ноги та був найбільшою притягающею силою в цирку Барнума, що їздив по Америці. Єго «праве» серце перестало бити вже перед 14 днями, а «ліве» все ще било, аж наконец і оно на 24 липня вивело службу і Лїпперт помер. Він помер на сухоти. Де помер Лїпперт і котрого липня, чи сего року, того вже газети не подають. А всеж таки мусїв покойник жити досить довго бо Барнум помер ще в 1860 р. і від того часу цирку Барнума нема, а як би припустити, що Лїппертови було тоді лиш 20 літ, то все таки дожив би він яких 66 літ. Колж помер тепер на сухоти, то не дивниця, бо серед літньої спеки навіть редакторам мало мозок не висхне, так єго собі сушать, чим би то заповнити свою газету. В таких случаях знамената річ, коли помре якийсь чоловік з двома серцями і трема ногами.

— **Що значить мати каменіцу** у великім місті, можна змїркувати із слїдуючих кількох чисел, котрі показують, кілько чистого доходу річно дають найбільші дома в Празі і так: Палата Глявка дає 118.643 К; — палата «Генерального Тов. асекур.» 104.299 К; — дім банку есконтного На Пішконе 83.324 К; — палата гр. Шліка 77.328 К; — «Чорна Рожа» 74.500 К; — «У Лємону» 69.424 К і т. д. Нема й сумніву, що каменїца у Львові ще лїпше оплачують ся як в Празі або Відні, бо помешканя у Львові є значно дорожші, як в згаданих містах, бо під зглядом дорожні помешкань і поживи нема в цілій Австро-Угорщині другого так дорогого міста, як Львів. Тому то львівскі льокатори мусять тягнути ся з послїдного і всего собі відмовляти, щоби лиш оплатити помешканє.

— **Малюнки селяньского життя.** «Гром. Дума» подає кілька образцїв із злиденного життя укр. селян. Сумні-невеселі се образці: видно із них, як низько стоить просьвіта по се-

лах України, та яка крайна нужда там царить. Ось ті образці:

(I) Чудовий літний ранок. Богата українська природа зробила, здає ся, усе, щоб він був як мога пишнійший: вона вбрала деревину блискучим молодим листєм, завітчала квітками корчі жасмину, акації і наситила повітрє всякими пахоцями. Вулиці в селі поросли по боках травою, подорожником; кропива тисне ся з позатину.

Неширока вулиця вєть ся межі тинами і денєде, опершись у високий тин або окп, круто повертає вбік. На вулиці, як звичайно, скачуть горобці, грають ся діти по горбочках та коло ворїт ходять безроги. Біля ворїт, що ведуть до невеличкої, старої хатчини, лежить «льоха». Поросята білі, рябі та одно чорне — обліпили її і верещать, немов їм що хапає...

Та що се? Дитина в брудній сорочинці лежить разом з поросятами і сє безрогу! На обмалєному худому личкови напруженє, одна рука сперла ся на обмаженій болотом живіт льохи, другою воно віддихає порося, що верещать і рильцем штурхає дитину. Очам не вірить ся...

— Господарю, гей, господарю!... — гукаю і біжу на подвірє до старої хатинки. — Слушайте!

В вікно виглянуло хлопчачє обличчє і сховалося.

На порозі зявила ся висока, худа постать чоловіка, що, вийшовши з темних сїний, прикрив руками, начє брилком, очи від сонця і вставив ся в мене.

— Слушайте, ваша дитина льоху сєє!

— Ну?!...

— Сє льоху... Возьміть, підїть!...

— А-га сє льоху, ну то що? Нєхай сєє... Молока не стало в жїнки, то воно і сєє собі.

— Дєж сє ви бачили?... Так не можна...

— Бачите, сапанє, тепер жїнка раз-у-раз на роботі, а воно собі рачкує... Молока в неї не стало, а корови кушить нема звідки...

Слова докору, розмови про негігієнічність та немарольність застрягли в мене в горлі. Я повернув ся і пішов вулицєю.

Богата природа України, та бідні тут люди живуть!...

(II) На ярмарці у містечку звернув на себе увагу селянина. Постать не висока, шапчина подерта, на ногах постолї. Лице чорне, зморщенє. Він на руках вїс малє порося, ніжво тулячи єго до грудей. Зовсім малє—сосунок, всно тихо лежало в него на руках...

— А що сє ви купили, чи продасте?

— Купив... Таїї дорогіж тепер свинї...

— Так щож будете робити з ним? Єго різати не можна ще...

— Жїнка годувати буде... Груди дасть ссати...

— Що?!...

— Грудями вигодує. Вона вже двох так вигодувала... продав.

— Дєж сє ви бачили? Не слїд, не гаразд сє робити!...

— Требаж якось заробляти—нинїж свинї дорогі — відсвїв чоловік.

— Не вже сє так заробляють по селах? — питаюсь сам якось у селі.

— А якже, ото!... Он і та, і так вигодували пацятка...

Мені називали на імя жїнок що вигодували поросят:

— Щож, сєє як дитина — розказували вони — тільки ратичками дуже груди дупить!...

Се була правда: так заробляють на селі.

— **Дрїбні вїсти.** Добра Пустомити з купелевим заведенєм купив від сиздкомцїв пом. Бика п. Станєслав Марє, брат профєсора львівського університету, за 580.000 К. — Вічанє п. Омєляна Крєзавича, укрїнч. богослова, з п-ною Стефанією Дудинською буде дня 7. серпня в Оттинєвичах (поч., ст. тел. і вел. в місци).

— **Селяньска Бурса фїлії Р. Тов-а педаг. в Ярославі** прийме на рік шк. 1906/7. 14 учеників народних шкїл. Місячна доплата 12 К і натуралїя, евєнтуально 14 К. При вєступі кож-

дий батько прийнятого питомця має зложити 4 К на інвентар, а 2 К jako вписове. Зголошення о прийняті надсилати треба до кінця серпня с. р. на руки секретаря філії Ю. Шумського, упр. школи в Павлівській, п. Ярослав. За Виділі філії Р. педаг. Тов-а: *о. К. Хотинецький* голова, *Ю. Шумський* секретар.

Посмертні [†] оповістки.

— **О. Григорій Филипів**, парох в Чернівці, коло Станиславова, упокоїв ся дня 1. с. м. в 74. році життя, а в 40. р. священства. В. в. п.!

Телеграми

з дня 4. серпня 1906.

Варшава. В Рембертові збунтували ся артилеристи і прогнали офіцерів.

Лібава. Збунтувала ся тутешня залого.

Льондон. З Ревля доносять, що там збунтувала ся вся залого.

Петербург. Страйк в Петербурзі приймає шораз ширші розміри.

Самара. На губернатора кинено бомбу, котра відорвала йому голову і ноги. Убийника арештовано.

Матеріяли до національно-політичного і культурного життя Русинів.

Переписка Українців з редакцією „Діла“ Від Редакції.

Коли в 1880 р. Володимир Барвінський враз з іншими громадянами-народовцями заступав „Діло“ і став першим його редактором, заходив ся він не лише удержати взаємини з Україною, навязані за редакції „Правди“, але й розширити єї взаємини. Недавно напечатали ми два листи М. Костомарова до пок. Вол. Барвінського, писані з нагоди статей про Задачі української інтелігенції. Тепер подамо дещо з переписки інших письменників українських, а се стане новим доказом, що взаємини між Галичиною а Буковиною не витворило теперішнє молоде покоління, а они були давно вже, коли ще сего покоління або не було на світі, а бо коли оно ще й читати не вміло.

Листи Михайла Старицького до редакції „Діла“.

I

Шановний Добродію!

Радів я і хапався найперве виписати собі і пропагандувати Вашу часопись „Діло“, та оце й одібрав у 3-му номері, Спасибі Вам, кламство і пашквіль на мене; ще раз — спасибі! Що це не щира критика, а нарочно образа, тому докази певні і ось які: Ви узиваете мої вірші — „прозою, а теми їх — по значенню у батька Байрона та дядька Гайне“. — Що до музичності і поетичності віршів моїх, то всі найголовніші століччі і мійсцеві часописі, а також товсті місячники, у яких тільки були критичні огляди, озивались про них jako найлучче: „Порядок“ писав (1881 р. здаєсь Грудень), що „Старицький посправедливости долженъ считаться выдающимся малорусскимъ поетомъ, какъ по звучности, такъ и по красоте стиха“; „Вѣстникъ Европы“ (томъ Петербурзький місячник) в книжці за Грудень (Ноябрь) каже, що поетичні переклади Старицького мусимо вважати за „образцові“; „Курьеръ“ (Моск. часоп.) теж озвався за мої вірші, що вони по музичности і по томам — „найсимпатичніші“; „Южный край“ (Харьк. часоп.) і „Миръ“ (Харьк. місячник) про мої вірші, а надто ті що в „Луні“ озвались з великою хвалою, а „Зімовий вечір“ і по темі, і по сердечности, музичности, художнього складу признали найкращим в цілій книжці і передруковали цілком, про наші Київські часописі „Зарю“ і „Грудъ“ — нема чого й говорити — ви-ж читали! Одно з двох: або те, що в нас зоветься поезією — у Вас вважають за прозу, і наодворот; або всі наші і російські — письменці та критики мають повстанні вуха! Вибачайте, що не догодили!

Щож до водевіля, то ще виходить кумедніший погляд, а критична поведенція найнезвичайніша. Почну з того, що яке Ви мали моральне право ставити під водевилем мою повну фамилию, коли в друзі стоїть тільки М. С... Жадна редакція, шануюча себе, такого не зробить: це не тільки не гостинно, але й... краще промовчати! Перше підъ М. С. міг бути й не я, а друге — коли й я, то певне мав якісь реэони не виявляти; — тільки „Кієвлянин“, звисний всім шниг і донощик, собі дозволя такі неморальні вчинки. Але врешті, хай буду підъ М. С.—я! Критик Ваш узива мій водевіль — пустою і мізерною шуточкою, у якій нема ні дотепу, ні життя, ні правди, ні ідеї. І каже далі, що треба засоромити ся, що таке й друкують! (!!!)

Буки-баран-башта!! Чи не треба краще засоромити ся за такого критика, що не знаючи — ні краю, ні народа, ні звичаїв наших, — а ні же найменшого літературного розвитку, кида болотом зза кордону, аби тільки потрапити в тн „Кієвлянину“?

Почну з назвиська: критик каже, що воно виплетене, — а на справді це у нас народна пословиця та ще і щоденна, критик каже, що прозвища — Шортуниха, Тягирядно, Гнилиця, і т. д. видумані, а це прозвища наші народні і найчастіші; та навіть в моїх селах живуть такі селяне. Критик потребує од водевіля класичних характеристик, високих велетнів духа, мовляв — оцу дал з ярликами... а водевіль є не більше по формі і по держеву, як жарт, сміховина, кумедна казья. Прочитайте всі французькі водевілі, руські — що в них? — Найбільше в кожному яка небудь пустота для реготу, і рідко-де картинка з життя телеска, смішлива. — З чого до сего часу сміялись у всіх українських водевілях? — З мужика ніби дурноголового: завжди він — дурень, жінка — хитра і непутаца, москаль — вища мораль і розум. Я первий, можу сміло сказати, на посмішище у водевіль вивів не мужиків, а панів; а що такі панки у нас суть, що це живі типи. — Ви краще прислухайтесь до наших часописів! Ваш великомудрий критик, вчений та не друкований, чита, а під носом не бачить: вся ідея і штука в тому, що я вивів на посміх усю мізерію їхнього життя, у якому найголовніші питання: чия краща собака? Найбільша обида — заставити дворянина пішки йти, і врешті сама найбільша обида у них перед чаркою і горілкою не може витримати. Те що Ваш мудрагель ганять — „Южный край“ вихвала: „водевіля М. С. без сміху до сліз не можна читати; по типичности мови і етнографичних картинок, по характерности наших полупанків, по сценічности і руху, цей водевіль буде мати на сцені превелику силу“.

А от тепер, де не дають ёго, то скрізь приймають шалено; читайте хоч у „Труді-розправи і дописи з провінцій“.

І про саму „Луну“ Ви даремно, не знаю-

Красвий Виділ
ЧВ. 57.630/906.

ОПОВІСТКА.

Від 1. січня 1907 є до виарендовання митові доходи на сто двох краєвих рогачках, а іменно: в Кривчю долінім, Бабинцях, Косачівці, Мельвиці з Худяківцями, Переймах, Козачизні, Лавіцях, Озерянах, Білокерниці, Устю епископскім, Борцеві, Іванкові і Королівці (пов. Борщів); в Бережанах, Козовій і Городищу (пов. Бережани); в Яблінці, Пакошівці і Варжи (пов. Березів); в Заліщиках малих, Бучачі, Джурині, Монастерска і Підзамочку (пов. Бучач); в Белзі, Цішанові, Маковиску, Плазові, Олешичах і Запалові (пов. Цішанів); в Кошилівцях, Чорткові і Давидківцях (пов. Чортків); в Багеничі і Радвані (пов. Домброва); в Бірчи в Корінцем (пов. Добромил); в Гладшові, Ковечній, Ропиці рускій і Сянах (пов. Горлиці); в Порічу любінським і Ставчанах (пов. Городок Ягайлонський); в Ключивцях і Яблотові (пов. Гусятин); в Ярославі (пов. Ярослав); в Буську (пов. Камінка струмилова); в Слобідці лісній (пов. Коломия); в Могилі, Браничах, Бенчичах, Зьвіринці, Кашові і Пшегіні духовній (пов. Краків); в Давидові і Козьольниках (пов. Львів); в Березниці (пов. Ріпчиці); в Падві кол., Домбю, Ржишках і Малицю (пов. Мелец); в Вельовсі і Залешанах (пов. Тарнобжег); в Єжовім, Ніску, Кшондці і Пжишові Камеральнім (пов. Ніско); в Щавниці няжній, Бєснїку, Грудку, Новім Санчи, Бєгошпцях, Машковицях, Кросценку, Недаїці і Голковицях (пов. Новий Санч); в Підкамєні, Залицю і Демянові (пов. Рогатин); в Старомістю (пов. Ряшів); в Тираві і Залужу (пов. Сянок); в Кривчю, Панасівці і Староміщині (пов. Скалат); в Микулинцях і Стецевій (пов. Снятин); в Сільці і Новім Дворі (пов. Сокаль); в Побережи, Сільці, Галичу і Ямниці (пов. Станиславів); в Загробелі, Смиківцях і Шляхтинцях (пов. Тернопіль); в Крижу (пов. Тарнів); в Миллованю, Товмачі, Тисьмениці і Отинї (пов. Товмач); в Збаражи (пов. Збараж); і в Млинівцях (пов. Золочів).

Близну відомість що до ліцитаційних условин тих мит та формуляр на оферту можна дістати в Деп. IV. Краєвого Виділу, або також в канцеляриях дотичних повітових Виділїв.

У Львові, дня 4. липня 1906.

Пйотровський.

чи правдешнього діла, пускаете лиху славу докоряете, що „гора родила мишу“. Діло було ось як: Кониский торік удав ся був до головного уряду, щоб ёму дозволено було видавати часопись щоденну „Луну“ і при їй що тижнёві літературні додатки, от-як-би при Вашому „Ділі“; на зразок які будуть тижнёві додатки і зібрав він на швидку отой матеріял, що тепер надруковано в „Луні“; нарочито зібрав саме найсмирніше, щоб запобігти урядової ласки. Додаток цей розрішили, а за часопись діло зятяглось до мая с. р. і врешті не дозволено ні часописі, ні тижневих додатків. Так цей зразок і лишився самісенним. Кониский не захотів ёго і видавати, але Ільницькій виблагав ёго у Кониского собі на підмогу і ото видав.

Так бачите часописі гукалі про „Луну“, бо за ті краці чим справді сподівались усі, що розрішать; навіть коли часописі не дозволили, то ще сподівались усі, що такі смиріні додатки дозволить хоч по одному в місяць випускати... Але вийшло все на кеєське. У чому-ж тут вина і Кониского, питаю я? Хйба в тім, що подарував Ільницькому оцей збірничок, якого сам за малечого не хотів друкувати? Знаєте, добродію, судити легко, — а треба краще влізти в шкуру другого! У мене є тепер цінного матеріалу на 100 арк. бр., а скільки ще пустать цевзура, то Господь віда! — Цей лист пишу до Вас особисто, а не до часописі, і пишу не за авторського гонору, а для того, що щиро вважаю, що ця несвітська критика надрукована нарочито образи ради. Скільки не лайте після цего — мнї байдуже; я для України рідної пишу, і мене чята і шанує не тільки Україна, а й Россія!

Ваш повірник

Мих. Старицький.

Київ. Січня 29. 1882 р.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

від 1. до 15. серпня 1906.

Нова сензаційна програма.

Щоденно о 8. год. вечер представлєне В ведлі і свята 2 представлєня о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятниці **High-Life** представлєне. Білєти вчаснійше можна набуті в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9.